

RAQAMLI IQTISODIYOT VA UNING RIVOJLANISHIDAGI ASOSIY OMILLAR

Turopova Nigora

Termiz davlat universiteti o'qituvchisi

nturopova@tersu.uz

Shodmonov Sardor Sharof o'g'li

Termiz davlat universiteti, Iqtisodiyot va turizm fakulteti talabasi

Annotatsiya

Ushbu maqolada raqamli iqtisodiyotning rivojlanishi, uning global iqtisodiyotga ta'siri, shuningdek, O'zbekiston iqtisodiyotida raqamli texnologiyalarni qo'llashning ahamiyati va istiqbollari tahlil qilinadi. Raqamli iqtisodiyot o'zgarayotgan iqtisodiy tizimning ajralmas qismiga aylanib bormoqda, chunki raqamli texnologiyalar ishlab chiqarish va xizmatlar sohasida samaradorlikni oshiradi. Maqolada raqamli iqtisodiyotning mohiyati, uning asosiy omillari, o'zgaruvchan global iqtisodiyotga ta'siri va iqtisodiy strategiyalarni shakllantirishdagi o'rni ko'rib chiqiladi.

Kalit so'zlar. Raqamli iqtisodiyot, raqamli texnologiyalar, innovatsiyalar, iqtisodiy rivojlanish, ishlab chiqarish, O'zbekiston iqtisodiyoti, raqamli transformatsiya.

Abstract

This article analyzes the development of the digital economy, its impact on the global economy, as well as the importance and prospects of using digital technologies in the economy of Uzbekistan. The digital economy is becoming an integral part of the changing economic system as digital technologies increase efficiency in manufacturing and services. The article examines the nature of the digital economy, its main factors, its impact on the changing global economy, and its role in the formation of economic strategies.

Keywords. Digital economy, digital technologies, innovations, economic development, production, economy of Uzbekistan, digital transformation.

KIRISH

Raqamli iqtisodiyot – bu iqtisodiy tizimning shakllanishining yangi bosqichi bo'lib, uning asosiy omillari raqamli texnologiyalar, internet, sun'iy intellekt va ma'lumotlarni tahlil qilish kabi jarayonlarni o'z ichiga oladi. So'nggi o'n yilliklarda raqamli iqtisodiyot dunyo bo'ylab rivojlanib, iqtisodiy faoliyatning asosiy yo'nalishlaridan biriga aylandi. Bu sohaning global iqtisodiyotdagi o'rni tobora ortib bormoqda. Raqamli iqtisodiyotning

rivojlanishiga olib kelayotgan omillar orasida texnologik innovatsiyalar, raqamli infratuzilmaning yaxshilanishi, xalqaro savdning raqamlashtirilishi va yangi biznes modellari asosiy o‘rin tutadi. O‘zbekistonda ham raqamli iqtisodiyot sohasiga oid strategiyalarni joriy etish uchun ko‘plab tashabbuslar amalga oshirilmoqda.

ADABIYOTLAR TAHLILI VA METODOLOGIYA

Raqamli iqtisodiyot va uning rivojlanishidagi asosiy omillar haqida bir qator ilmiy tadqiqotlar mavjud. Yuqori darajadagi iqtisodchilar va olimlar raqamli iqtisodiyotning ta‘sirini tahlil qilishga qaratilgan ko‘plab izlanishlar olib bormoqdalar. Bular orasida Avstraliyaning iqtisodchi, J. Brynjolfsson va E. McAfee "The Second Machine Age" asarida raqamli texnologiyalar va avtomatlashtirishning iqtisodiy rivojlanishga ta‘sirini muhokama qilgan. Xitoyning raqamli iqtisodiyotga oid tadqiqotlari global miqyosda raqamli innovatsiyalarning joriy etilishiga ijobiy ta‘sir qilganligini ko‘rsatadi. Shu bilan birga, O‘zbekiston iqtisodiyotining raqamli transformatsiya jarayonlari haqida tahlillar ham mavjud bo‘lib, ularning natijalari iqtisodiyotning raqamli rivojlanishiga olib kelishi kutilmoqda.

Maqolada raqamli iqtisodiyotning rivojlanishini tahlil qilish uchun bir qator metodologik yondashuvlar qo‘llanilgan. Tarixiy-tahliliy usul yordamida raqamli iqtisodiyotning shakllanishi va rivojlanishi haqida umumiy tasavvur hosil qilindi. Shuningdek, O‘zbekiston iqtisodiyotida raqamli texnologiyalarni joriy etish jarayonini o‘rganish uchun hujjatli tahlil va statistik ma‘lumotlar ishlatildi. Tadqiqotda, raqamli iqtisodiyotning global miqyosdagi ta‘siri va O‘zbekiston iqtisodiyotidagi rivojlanish ko‘rsatkichlari tahlil qilindi. Bu orqali raqamli iqtisodiyotning hozirgi holati va istiqbollari haqida chuqur tahlil olib borildi.

NATIJALAR

Raqamli iqtisodiyotning rivojlanishi bir nechta asosiy omillar bilan bog‘liq bo‘lib, quyidagi natijalarga olib kelgan:

Texnologik innovatsiyalar: Raqamli iqtisodiyotning rivojlanishiga texnologik innovatsiyalar katta ta‘sir ko‘rsatmoqda. Sun‘iy intellekt, ma‘lumotlar tahlili va big data texnologiyalari ishlab chiqarish va xizmat ko‘rsatish jarayonlarining samaradorligini oshirishga yordam bermoqda.

ISSN (E): 2181-4570 ResearchBib Impact Factor: 6,4 / 2023 SJIF 2024 = 5.073/Volume-2, Issue-11

Raqamli infratuzilma: Internet tarmoqlari, bulutli hisoblash, va boshqa zamonaviy texnologiyalar raqamli iqtisodiyotning asosini tashkil qiladi. Raqamli infratuzilmaning rivojlanishi davlat va xususiy sektorni yangi imkoniyatlar bilan ta'minlamoqda.

Iqtisodiy o'sish va raqamli transformatsiya: Raqamli iqtisodiyotning joriy etilishi ishlab chiqarish, savdo va xizmatlar sohasida o'sishga olib keladi. O'zbekiston iqtisodiyotidagi raqamli transformatsiya jarayonlari o'zgarayotgan bozor talablariga moslashishga yordam bermoqda.

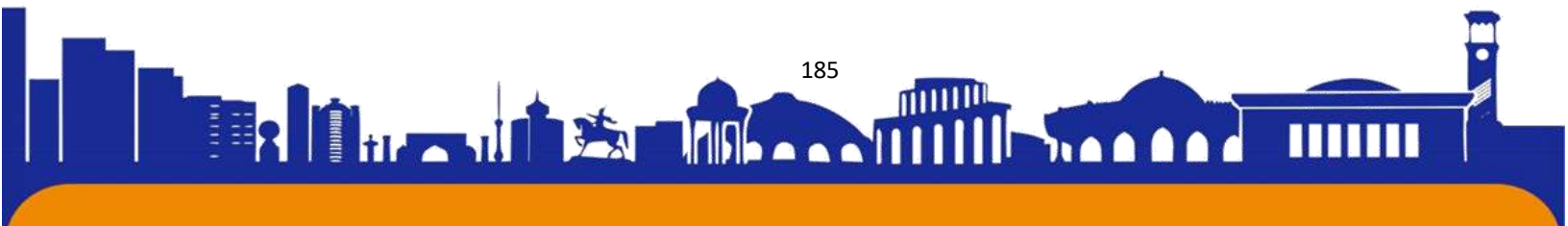
Yangi biznes modellari: Raqamli iqtisodiyotning rivojlanishi yangi biznes modellari va startaplarning paydo bo'lishiga imkon yaratmoqda. Internet orqali xizmatlar va mahsulotlar taqdim etishning global bozorini kengaytirishga yordam bermoqda.

1-jadval. Raqamli iqtisodiyotning rivojlanishiga ta'sir qiluvchi asosiy omillar

Omil	Ta'sir darajasi (%)
Texnologik innovatsiyalar	40%
Raqamli infratuzilma	30%
Yangi biznes modellari	20%
Iqtisodiy o'sish va raqamli transformatsiya	10%

XULOSA

Raqamli iqtisodiyotning rivojlanishi dunyo iqtisodiyotiga katta ta'sir ko'rsatmoqda. Raqamli texnologiyalar ishlab chiqarish, xizmatlar va savdo sohalarida yangi imkoniyatlarni yaratmoqda. O'zbekiston iqtisodiyoti uchun raqamli transformatsiya jarayonlari muhim ahamiyatga ega bo'lib, bu mamlakatning iqtisodiy o'sishiga ta'sir qilmoqda. Raqamli iqtisodiyotning asosiy omillari texnologik innovatsiyalar, raqamli infratuzilma va yangi biznes modellari hisoblanadi. Ularni muvaffaqiyatli joriy etish va iqtisodiy siyosatni bu omillarga asoslab shakllantirish raqamli iqtisodiyotning rivojlanishini ta'minlashga yordam beradi.

FOYDALANILGAN ADABIYOTLAR RO'YXATI

1. Brynjolfsson, E., & McAfee, A. (2014). *The Second Machine Age: Work, Progress, and Prosperity in a Time of Brilliant Technologies*. W. W. Norton & Company.
2. Choudhury, P. (2020). *Digital Economy: Challenges and Opportunities*. Springer.
3. OECD. (2020). *Digital Transformation and the Future of Work*. OECD Publishing.
4. O'zbekiston Respublikasi Prezidenti. (2021). "Raqamli iqtisodiyotni rivojlantirish strategiyasi". O'zbekiston hukumati.

